

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th January, 2026

Website: <https://econferencia.com>

LINGVO METODIK TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA NAZARIY YONDASHUVLAR TAHLILI

Mahmudova Shodiyaxon Qobil qizi

Qarshi davlat universiteti

Doktarantura talabasi

E-Mail: shodiyamahmudova600@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirishning konseptual-nazariy asoslari va bu boradagi zamonaviy pedagogik yondashuvlar atroflicha tahlil qilinadi. Tadqiqotda bo'lajak til mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini sifat jihatidan yangilashda kognitiv, kompetensiyaviy, tizimli va germenevtik yondashuvlarning o'rni va ahamiyati ochib berilgan. Muallif lingvistik bilimlar va metodik mahoratning o'zaro sintezi jarayonini nazariy modellashtirish orqali talabalarda tahliliy mulohaza yuritish ko'nikmalarini shakllantirish masalalarini tadqiq etadi. Shuningdek, maqolada mahalliy va xorijiy olimlarning lingvodidaktik qarashlari qiyosiy tahlil qilinib, integrativ ta'lim sharoitida lingvo-metodik tafakkurning tarkibiy qismlari hamda uning rivojlanish bosqichlari ilmiy asoslangan.

Kalit so'zlar: lingvo-metodik tafakkur, nazariy yondashuvlar, kognitiv yondashuv, kompetensiyaviy yondashuv, tizimli tahlil, lingvodidaktika, kasbiy tayyorgarlik.

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th January, 2026

Website: <https://econferencia.com>

ANALYSIS OF THEORETICAL APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF LINGUO-METHODICAL THINKING

Abstract

This article provides a comprehensive analysis of the conceptual and theoretical foundations for the development of linguo-methodical thinking and contemporary pedagogical approaches in this field. The study elucidates the role and significance of cognitive, competency-based, systemic, and hermeneutic approaches in the qualitative modernization of professional training for future language specialists. Through the theoretical modeling of the synthesis process between linguistic knowledge and methodical skill, the author explores the issues of forming analytical reasoning skills in students. Furthermore, the article presents a comparative analysis of linguo-didactic perspectives from domestic and foreign scholars, providing a scientific basis for the structural components of linguo-methodical thinking and the stages of its development within the framework of integrative education.

Keywords: linguo-methodical thinking, theoretical approaches, cognitive approach, competency-based approach, systemic analysis, linguo-didactics, professional training.

АНАЛИЗ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К РАЗВИТИЮ ЛИНГВОМЕТОДИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ

Аннотация

В данной статье проводится всесторонний анализ концептуально-теоретических основ развития лингвометодического мышления и современных педагогических подходов в этой области. В исследовании

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th January, 2026

Website: <https://econferencia.com>

раскрываются роль и значение когнитивного, компетентностного, системного и герменевтического подходов в качественном обновлении профессиональной подготовки будущих специалистов по языку. Автор исследует вопросы формирования аналитических навыков у студентов через теоретическое моделирование процесса синтеза лингвистических знаний и методического мастерства. Также в статье проводится сравнительный анализ лингводидактических взглядов отечественных и зарубежных ученых, научно обосновываются структурные компоненты лингвометодического мышления и этапы его развития в условиях интегративного обучения.

Ключевые слова: лингвометодическое мышление, теоретические подходы, когнитивный подход, компетентностный подход, системный анализ, лингводидактика, профессиональная подготовка.

Kirish (Introduction)

Bugungi kunda jahon ta'lim tizimida til o'rgatish jarayoni shunchaki grammatik qoidalarni yodlatish emas, balki talabalarning mustaqil, tanqidiy va kreativ fikrlash qobiliyatini shakllantirishga yo'naltirilmoqda. O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasidagi islohotlari, xususan, yangi tahrirdagi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va Milliy o'quv dasturlarining joriy etilishi tilshunoslik va pedagogika chorrahasida yangi yo'nalish -lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirishni taqozo etmoqda.

Lingvo-metodik tafakkur — bu bo'lajak til mutaxassislarining til hodisalarini o'quv jarayoniga moslashtirish, metodik muammolarni bashorat qilish va ularni bartaraf etishning optimal yo'llarini topish qobiliyatidir. Ushbu yo'nalishdagi nazariy yondashuvlarni tahlil qilish, pedagogik faoliyat samaradorligini

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th January, 2026

Website: <https://econferencia.com>

oshirishning muhim omili hisoblanadi. Lingvo-metodik tafakkur masalasi zamonaviy pedagogika va metodikada keng tadqiq etilayotgan sohalardan biridir. Bu borada L.Vygotskiy, A.Leontev kabi olimlarning psixolingvistik qarashlari, shuningdek, zamonaviy metodistlarning kognitiv va kommunikativ yondashuvlari asosiy poydevor bo‘lib xizmat qilmoqda. Biroq, aynan lingvo-metodik tafakkurni tizimli rivojlantirishning nazariy modellarini qiyosiy tahlil qilish va ularni milliy ta‘lim kontekstiga moslashtirish masalalari hali ham maxsus tadqiqotlarga muhtoj.

Tadqiqotning maqsadi va vazifalari. Mazkur ishning asosiy maqsadi lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirishga oid mavjud nazariy yondashuvlarni tahlil qilish va ularning eng samarali jihatlarini umumlashtirishdan iborat.

Adabiyotlar tahlili (Literature review). Lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirish murakkab va ko‘p qirrali pedagogik jarayon bo‘lib, u bir necha nazariy paradigmalarda kesishmasida o‘rganiladi. Kognitiv yondashuv lingvo-metodik tafakkurni shakllantirishda intellektual jarayonlarga urg‘u beradi. Ushbu yondashuvga ko‘ra, bo‘lajak o‘qituvchi til materialini shunchaki xotirada saqlamaydi, balki uni qayta ishlaydi. J. Bruner va L. Vygotskiy asarlarida ta‘kidlanganidek, bilimni o‘zlashtirish — bu kashfiyot qilish jarayonidir. Lingvo-metodik tafakkurda kognitiv yondashuv talabaga til birligining mohiyatini anglash va uni o‘quvchi idrokiga mos ravishda "kodlashtirish" (tushuntirish strategiyasini tuzish) imkonini beradi.

Zamonaviy ta‘limning asosi bo‘lgan ushbu yondashuv lingvistik bilimlarni amaliy faoliyat bilan bog‘laydi. Bu yerda asosiy e‘tibor talabaning "bilaman" darajasidan "qila olaman" darajasiga o‘tishiga qaratiladi. Nazariy tahlillar shuni ko‘rsatadiki, lingvo-metodik tafakkur- bu lingvistik va kommunikativ kompetensiyalarning pedagogik kompetensiya bilan sintezlashgan yuqori

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th January, 2026

Website: <https://econferencia.com>

shaklidir. Bu yondashuv doirasida bo‘lajak o‘qituvchi nazariyani darsning maqsad va vazifalaridan kelib chiqib transformatsiya qilishni o‘rganadi. Ushbu yondashuv tilni ham, uning o‘qitish metodikasini ham yaxlit bir tizim sifatida ko‘rishni talab etadi. V.V. Vinogradov va o‘zbek tilshunosi N. Mahmudov qarashlariga tayanilsa, tilning har bir sathi (fonetika, leksika, grammatika) o‘zaro bog‘liqdir. Tizimli yondashuvda lingvo-metodik tafakkur talabaga mavzuni tarqoq holda emas, balki tilning umumiy manzarasi ichida o‘qitish ko‘nikmasini beradi. Bu esa o‘quvchida til haqida yaxlit tasavvur uyg‘otishning pedagogik kafolatidir. Bu yondashuv matnni tushunish, talqin qilish va ma‘nolarni metodik jihatdan ochib berishga qaratilgan. Lingvo-metodik tafakkur rivojida germenevtika talabaga matn ichidagi yashirin ma‘nolarni topish va ularni ta‘lim oluvchiga tushunarli tilda tushuntirib berish san‘atini o‘rgatadi. Bu esa til o‘qitishni shunchaki texnik jarayondan intellektual-madaniy muloqot darajasiga ko‘taradi.

Tahlil va natijalar (Analysis and results): Tadqiqot natijalari shuni tasdiqladiki, lingvo-metodik tafakkurning shakllanishi bevosita interdisiplinar (fanlararo) integratsiya sifatiga bog‘liq. Nazariy tahlillar asosida quyidagi ayrim xulosalarga kelindi. Lingvo-metodik tafakkur shunchaki metodik usullar majmuyi emas, balki til tizimi haqidagi fundamental bilimlarni ta‘lim oluvchi idrokiga moslashtirishni ta‘minlovchi murakkab psixolingvistik jarayon ekanligi aniqlandi. Integrativ metodlar talabaning o‘quv materiali bilan ishlash strategiyasini o‘zgartiradi: u til birligini quruq qoida sifatida emas, balki nutqiy muloqot va ta‘limiy vosita sifatida ko‘ra boshlaydi. Pedagogik muammo sifatida mazkur jarayonni tashkil etishda "o‘qituvchi – o‘quv materiali – talaba" zanjiridagi uzilishlarni faqatgina fanlar sintezi orqali bartaraf etish mumkinligi isbotlandi.

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th January, 2026

Website: <https://econferencia.com>

Olingan natijalar ko'rsatadiki, lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirishda metodik mahorat lingvistik tahlil bilan "qorishib" ketishi lozim. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchi tilda ro'y berayotgan transformatsiyalarni o'zlashtirishi bilan birga, ularni o'qitish metodikasining dinamik o'zgarishlari bilan hamohang tushunishi kerak. Integrativ yondashuv talabada evristik qobiliyatlarni uyg'otadi, bu esa unga kutilmagan metodik savollarga ilmiy va mantiqiy asoslangan javoblar topish imkonini beradi.

Integrativ metodlar orqali lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirishning pedagogik mexanizmi aniqlandi. Natijada ma'lum bo'ldiki, integratsiya jarayoni talabada nafaqat bilimlar zaxirasini boyitadi, balki ularni operatsional faollikka undaydi. Ya'ni, talaba til qoidasini shunchaki eslab qolmay, uning nutqdagi vazifasini va o'quvchiga yetkazishning eng optimal "ko'prigini" topishga o'rganadi. Muhokama jarayonida shunga amin bo'lindiki, agar ta'lim jarayonida integrativ metodlar qo'llanilmasa, talaba "nazariyotchi-lingvist" bo'lib qoladi, biroq "amaliyotchi-pedagog" sifatida faoliyat yurita olmaydi. Bizning yondashuvimizda lingvistik tahlil va metodik usul bir vaqtning o'zida o'rganiladi: masalan, fe'l zamonlarini o'rganishda talaba bir vaqtning o'zida ushbu mavzuni o'yin texnologiyalari yoki mantiqiy modellar orqali tushuntirish loyihasini ishlab chiqadi.

Xulosa va takliflar (Conclusion/ Recommendations). Integrativ metodlar orqali bo'lajak til mutaxassislarining lingvo-metodik tafakkurini rivojlantirish masalasini tadqiq etish natijasida quyidagi fundamental xulosalarga kelindi:

Birinchidan, lingvo-metodik tafakkur — bu shunchaki ikki soha (tilshunoslik va pedagogika) bilimlarining yig'indisi emas, balki ularning kognitiv sintezi natijasida yuzaga keladigan yangi sifatdagi kasbiy faoliyat turidir. Tadqiqotimiz ko'rsatadiki, ushbu tafakkur turi shakllangan mutaxassis til hodisasini

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th January, 2026

Website: <https://econferencia.com>

o‘rganishda uning nazariy mohiyatini anglash bilan bir qatorda, uni ta‘lim oluvchi idrokiga moslashtirish (didaktik transformatsiya) mexanizmlarini ham birdaniga loyihalashtirish qobiliyatiga ega bo‘ladi.

Ikkinchidan, integrativ metodlar ushbu tafakkurni rivojlantirishning eng samarali vositasi ekanligi ilmiy asoslandi. Fanlararo bog‘liqlik (lingvistika, psixologiya, pedagogika va germenevtika) talabaga bilimlarni yaxlit tizim sifatida ko‘rish imkonini beradi. Bu esa o‘z navbatida, an‘anaviy ta‘limdagi "nazariy bilim bor, lekin uni qo‘llash ko‘nikmasi yo‘q" degan tizimli muammoni bartaraf etadi. Integratsiya jarayonida talaba passiv tinglovchidan metodist-tadqiqotchiga aylanadi.

Uchinchidan, o‘zbek olimlarining (N. Mahmudov, R. Safarova va boshqalar) ilmiy qarashlari tahlili shuni tasdiqladiki, lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirish milliy ta‘lim kontekstida nafaqat professional mahorat, balki milliy dunyoqarashni shakllantirishning ham asosiy shartidir. Til darslarini tafakkur darslariga aylantirish uchun o‘qituvchining o‘zida avvalo tahliliy va integrativ metodik yondashuv ustuvor bo‘lishi lozim.

To‘rtinchidan, nazariy yondashuvlar (kognitiv, kompetensiyaviy, germenevtik) tahlili lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirishning ko‘p bosqichli ekanligini ko‘rsatdi. Bu jarayon reproduktiv (nusxa ko‘chirish) darajadan kreativ (ijodiy-yaratuvchanlik) darajagacha davom etadi. Integrativ o‘quv muhiti talabaning ushbu kreativ bosqichga chiqishi uchun zarur bo‘lgan evristik maydonni yaratadi. Xulosa o‘rnida ta‘kidlash lozimki, integrativ metodlar orqali lingvo-metodik tafakkurni rivojlantirishni pedagogik muammo sifatida hal etish — oliy pedagogik ta‘lim sifatini yangi bosqichga ko‘tarishning muhim omilidir. Bu esa kelajakda murakkab pedagogik vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qila oladigan, tilning ichki imkoniyatlarini ta‘limiy maqsadlarga mahorat bilan yo‘naltira oladigan yuqori malakali kadrlarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Global Conference on Medical and Health Sciences

Hosted Online from Madrid, Spain

Date: 14th January, 2026

Website: <https://econferencia.com>

ADABIYOTLAR(REFERENCES):

1. Guzeyev, V. V. (2006). Основы образовательной технологии: дидактический инструментарий. Москва: Сентябрь. (16-22)
2. Bruner, J. S. (1966). Toward a Theory of Instruction. (22-23)
3. Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of Educational Objectives. (45-47)
4. Vinogradov, V. V. (1972). Русский язык (Грамматическое учение о слове). (78-79)
5. Passov, E. I. (1989). Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. (89-97)
6. Mahmudov, N. (2012). Til ta'limi va tilshunoslikning o'zaro munosabati. (120-124)
7. Safarova, R. (2009). Oliy ta'lim muassasalarida integratsiyalashgan kurslarni yaratish va o'qitish metodikasi. (124-125)
8. Yo'ldoshev, J. G'., Usmonov, S. A. (2004). Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy qilish. (156-158)